

markskommun@mark.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Stommenskolan 4-6 i Marks kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Marks kommun att senast den 17 maj 2022 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan anges de åtgärder som huvudmannen måste vidta för att avhjälpa de påtalade bristerna och den lagstiftning med tillhörande föreskrifter som huvudmannens åligganden följer av. Enligt 2 kap. 8 § skollagen ansvarar huvudmannen för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. Vidare ska huvudmannen enligt 4 kap. 7 § skollagen, om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Dessa bestämmelser ligger till grund för samtliga åtgärder i beslutet om föreläggande.

Skälen för Skolinspektionens ställningstagande i fråga om att verksamheten inte uppfyller de krav som följer av föreskrifter som gäller för verksamheten (påtalade brister) samt i fråga om de skyldigheter som huvudmannen måste fullgöra (åtgärder) redovisas nedan.

De omständigheter som råder med anledning av Covid-19

Skolinspektionen är medveten om att många skolor i dagsläget är påverkade med anledning av Covid-19. Följden kan vara stor frånvaro av personal eller att resurser måste tas i anspråk för nya förhållanden. Vi följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Skolinspektionen har i detta beslut satt tidsfristen, inom vilken åtgärderna ska vidtas, med hänsyn till rådande omständigheter.

Särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Marks kommun, i egenskap av huvudman för Stommenskolan 4-6, inte uppfyller författningskraven avseende arbetet med elevers rätt till särskilt stöd vid den aktuella skolenheten.

Åtgärder

- Se till att rektorn säkerställer att de elever som är i behov av särskilt stöd får det särskilda stöd som utredningen visar att de har behov av genom att åtgärdsprogram utarbetas som innehåller konkreta och utvärderingsbara åtgärder, så att det framgår på vilket sätt och i vilken omfattning eleven ska få stöd. Elever ska ges särskilt stöd i alla ämnen som utredningen visat att eleven är i behov av samt utformas med utgångspunkt i elevens utbildning i sin helhet. Det ska vidare framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som

är ansvarig för uppföljningen. Dessa åtgärdsprogram ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 7-12 §§ skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar).

Bakgrund

Skolinspektionen har genomfört en riktad tillsyn vid Stommensskolan 4-6 avseende arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd. Skolinspektionens utredning har genomförts genom att skriftligt underlag begärts in och därefter har intervjuer med lärare, elevhälsa och ansvarig rektor hållits via länk den 2 december 2021.

Skolinspektionens bedömning och utredning

Bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med särskilt stöd på Stommensskolan 4-6. Tillsynen visar att ett flertal elever har åtgärdsprogram som inte uppfyller skollagens krav då de nedtecknade åtgärderna inte fullt ut omfattar elevernas konstaterade behov. I flera åtgärdsprogram saknas konkreta beskrivningar av hur stödet ska ges vad gäller omfattning och innehåll. Detta gäller särskilt åtgärden att en elev ska ges undervisning i den så kallade "flex-gruppen". I flera fall framgår inte heller tydligt hur stödet ska utformas för att elevernas stödbehov ska tillgodoses i förhållande till ämnena. Bristerna innebär att det finns en otydlighet kring vilket stöd som faktiskt ges och att elever riskerar att inte få det stöd som de är i behov av. Det i sin tur kan innebära svårigheter med att på ett tydligt och konkret sätt följa upp de beslutade åtgärderna vilket i förlängningen kan leda till att åtgärder som inte motsvarar elevens behov, kan fortgå under lång tid.

Vidare har Skolinspektionen noterat att det i intervjuerna framkommer motstridiga uppgifter om huruvida elevhälsan, särskilt vad gäller den specialpedagogiska kompetensen, är inkopplad i utredningarna av elevernas behov av särskilt stöd. Skolinspektionen vill med anledning av detta framhålla att samråd ska ske med elevhälsan vid utredningar av elevers behov av särskilt stöd, om det inte är uppenbart obehövligt, och att särskilt specialpedagogisk kompetens bör tillvaratas i samband med detta. Skolinspektionen stannar vid gjorda påtalande men förutsätter att huvudmannen och rektorn beaktar detta i det framtida arbetet med särskilt stöd.

Tillämpliga bestämmelser

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske

med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt (3 kap. 7 § skollagen).

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 § eller i form av anpassad studiegång enligt 12 § får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas (3 kap. 9 § skollagen).

För en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås (3 kap. 10 § skollagen).

Om det finns särskilda skäl, får ett beslut enligt 9 § för en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till (3 kap. 11 § skollagen).

Enligt läroplanen har rektorn ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver (Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar).

Vid utredningen av en elevs behov av särskilt stöd ska samråd ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt. I elevhälsan ingår bl.a. specialpedagogiska insatser. I den specialpedagogiska yrkesrollen ligger att göra pedagogiska utredningar på såväl organisations-, grupp- som individnivå samt att upprätta och praktiskt arbeta med åtgärdsprogram i samverkan med andra aktörer. Specialpedagogisk kompetens bör tillvaratas i utredningen av en elevs behov av särskilt stöd genom samråd med elevhälsan. Endast i undantagsfall bör det kunna anses vara uppenbart obehövligt att i en utredning om särskilt stöd inte samråda med den del av elevhälsan som har specialpedagogisk kompetens (prop. 2013/14:160, s. 25).

Arbetet med åtgärdsprogrammet ska utgå från elevens behov, styrkor och svårigheter och en analys av vilka hinder och möjligheter som finns i elevens omgivning. Elevens och hennes eller hans vårdnadshavares syn på skolsituationen och förslag till tänkbara lösningar ska också vägas in. Programmet ska omfatta elevens hela skolsituation. Om eleven vistas i fritidshem kan programmet även omfatta åtgärder under vistelsen där. Det är således viktigt att lägga fokus på elevens hela studiemiljö och inte på den enskilda elevens svårigheter. Åtgärderna ska vara av både kortsiktig och långsiktig karaktär. De ska relatera till målen i läroplanerna och uppställda kunskapskrav och vara möjliga att följa upp och utvärdera (prop. 2009/10:165 s. 290).

Utredning

I samband med tillsynen har Skolinspektionen begärt in en förteckning gällande elever, med olika stödbehov, i årskurs 4-6 på Stommenskolan. Förteckningen beskriver vilka elever som riskerar att inte nå kunskapskraven i ett eller flera ämnen, vilka av dessa elever som har extra anpassningar, om elevernas behov av särskilt stöd har utretts samt om det har utarbetats ett åtgärdsprogram för eleverna. Skolinspektionen har utifrån förteckningen begärt in utredningar, beslut om åtgärdsprogram och annan dokumentation avseende ett antal av dessa elever som underlag för tillsynen.

Vad gäller arbetet med åtgärdsprogram beskriver lärare under intervju att när de är klara med utredningen av en elevs behov av särskilt stöd skickas utredningen till rektor som beslutar om ett eventuellt åtgärdsprogram. Det är sedan mentorerna som skriver åtgärdsprogrammet, i vissa fall med hjälp av logopeden. Av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av framgår i flera fall att det saknas tydliga och konkreta beskrivningar av vilka särskilda stödåtgärder som ska genomföras generellt och i förhållande till ämnena. I flera fall framgår inte i vilken omfattning åtgärder ska vidtas, under vilken tid som åtgärder ska gälla eller vem som är ansvarig för att åtgärder genomförs. Det framgår till exempel att ett flertal elever ska ges stöd i "flex-verksamheten" men det framgår inte hur eller i vilken omfattning åtgärden ska genomföras. Lärare uppger även vid intervjuer att det inte tydligt framgår av dokumentationen hur mycket eller när elever ska vara i "flex-verksamheten".

Av intervju med rektorerna framkommer att den specialpedagogiska kompetensen inom elevhälsan ligger fördelat till en pedagog. Enligt elevhälsan sker dialog med läraren som arbetar som specialpedagog i samband med arbetet med extra anpassningar. Elevhälsan har uppgett att klassläraren gör en pedagogisk kartläggning utifrån insamlat material och sedan en bedömning, ibland med hjälp av den lärare som arbetar som specialpedagog. Vidare uppges att övriga av elevhälsans professioner är sällan inkopplade i utredningarna. Under intervju med lärarna framkommer att elevhälsans representanter sällan är delaktiga i utredningarna av elevernas behov av särskilt stöd, oavsett vilka behov som föranlett en utredning kring en elev. Det framkommer dock att skolans logoped ibland stöttar i en del av utredningen och enligt rektorerna är det främst logopeden i elevhälsan som stöttar upp i arbetet med stöd till eleverna.

Motivering till föreläggande som ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen). Eftersom verksamheten vid Stommenskolan 4-6 inte uppfyller författningarnas krav, finns skäl att förelägga Stommenskolan att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

På Skolinspektionens vägnar

X Sabina Östling

Sabina Östling
Beslutsfattare
Signerat av: Sabina Östling

X Maud Wilhelmsen

Maud Wilhelmsen
Föredragande
Signerat av: Maud Wilhelmsen

I tillsynen har även utredare Kajsa Åkesson deltagit.

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

